

Такъви раскази можехми да слушами цѣли часове, стига само да имахми врѣме. Друга една челадь, отъ двадесетъ и петъ души, останала е само съ седмъ; друга отъ двадесетъ, останала съ осмъ; многобройни други челади, отъ десетъ до петнадесетъ души, останали са едни съ единъ човѣкъ, а други съ петъ души. Освѣнь това, чухми за много други челади, че са унижгожени съвѣмъ, и не е останали ни единъ човѣкъ отъ тѣхъ. — А това обшто клане не са направили Черкези, а Помаци (пo-турчени Българе, които не знаатъ ни рѣчь турска) отъ околнитѣ села, които прѣдвождаль казанний вече Ахмедъ-ага. Селото Батакъ, сравнително съ другитѣ села, било богато и цвѣтуште; за това възбудило зависть та и ревността на съвѣдити си турци, та случайтъ за грабежь далъ искушение на турцитѣ, които съ вѣроисповѣдний си фанатизмъ, ужь подѣ прѣдлогъ за удушване на едно въстание, което тукъ нито е съшгествовало, нападнали на селото. — Звѣрьтъ, който е прѣдвождаль това клане, Ахмедъ-ага, не е наказанъ, и нѣма да се накаже, а, наонаки, възвисилъ се е на чинъ юзъ-баши и се е наградилъ.

Казаха ми, че много дѣца и малки моми били откраднати; и, че селпанети знаеть, въ кои турски села се намиратъ, нъ турцитѣ просто нерачатъ да ги върнатъ на родителитѣ имъ. Г-нъ Скайлеръ добилъ единъ расписъ на имената и на възрастта на 87 моми и дѣца, што са откраднати, съ имената на селата, дѣто са откарани момитѣ и дѣцата.

Колкото за сегашното положение на населението тукъ, е такъво, штото, като си помисли човѣкъ за него, настрѣхноватъ му космитѣ. Турската власть е направила нѣколко дървени колиби вънъ отъ селото, въ които селпанетѣ спеть, нъ нѣматъ съ какво да живѣатъ, освѣнь ако си испросеть или зематъ назаемъ нѣшто отъ съвѣдити си. — При такъво положение, турската власть, съ нейний обикновенъ и студенъ цинизмъ и и крайно равнодушие камъ евроейското искане, заповѣдали на това население да си плати редовний данѣкъ и военната контрибуция, като че ништо не се е случвало на това население. — Попытайте Високата Порта за това нѣшто въ Цариградъ, и тиа ште го отрече съ най-убѣдителни протестации и съ най-увѣрителни обшгания, че всичко ште се направи да се помогне на тиа бѣдни страдалци. — Нъ насакъдѣ населението отъ изгоренитѣ села дохожда при г-на Скайлера съ съшгото расказоване, че, ако не платеть даването си и военната контрибуция ште ги испѣдетъ отъ дървениитѣ колиби и отъ кѣтоветѣ на съсипанитѣ зидове, дѣто са нашли едно прибѣжиште за нѣколко врѣме. — А за клетитѣ сиромаси е невъзможно да платеть; а каква ште бѣде сегнината на това искане, не може да знае човѣкъ. — Нъ правителството има нужда за пари, та трѣбова да ги иска. Всеако село трѣбова да си приготви обикновенната часть отъ даването, и живий трѣбова да плати и за умрѣлий.

Попытахми за главитѣ и за коститѣ, што видѣхми на могилата, кога да влѣземъ въ селото, и дѣто кучетата бѣха зели да ни лапатъ. — Казаха ни, че тии са коститѣ на 200-тѣ млади моми, които бѣха хванати и нарочно задържани за по-лоша честь отъ смъртъ. Тиа злочести моми били задържани всички; били въ рѣцѣтъ на тиа звѣрове нѣколко дни, зашгото изгоряването и оплѣнаването на селото не е станало за единъ день; а въ това врѣме тии истеглили всички, што можали да търпеть тиа сироти слаби моми въ рѣцѣти на тиа кръвници диваци. — Когато селото се оплѣнило и изгорило, когато родителитѣ и приатели тѣ на тиа невинни съшгества били исклани, тогава тиа сироти, на които самата